M168

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LRA

Mintis

LIETUVIŲ VISUOMENĖS DIENRAŠTIS

Nr. 167
PENKTADIENIS
1946 M. RUGSĖJO MĖN. 13 D.
I METAI

Ieškoma jungiamojo momento nesutarimuose

Paryžius. Taikos kongresas Paryžiuje yra pasiryžęs savo darbus baigti iki spalio 23 d. Triesto klausimas yra kebliausias ir teikia daugiausia sunkumų. Antradienį buvo sudaryta 8 narių pakomisė. Jai pavesta rasti visiems suinteresuotiems priimtiną sprendimą. Svarbiausias dalykas yra nustatyti Triesto srities sienas ir Triesto miesto savivaldos statutą. 4 didžiosios valstybės yra įteikusios vienas kitam priešingus siūlymus.

Italijos atstovas pasiūlė (9. 11 d.) Venecijoje Julijoje padaryti gyventojų atsiklausimą, kad tokiu būdu būtų galima nustatyti Italijos sienas su Jugoslavija. Šį Italijos siūlymą įteikė Bonomis Italijos sutarties politinės ir teritorinės komisijos pirmininkui raštu. Šis siūlymas yra reikšmingas Triesto ir tų dviejų valstybių sienų klausimui. Bonomis dėsto: Italijos ir Jugoslavijos delegacijoms pareiškus savo požiūrius, matyti, kad šios dvi vyriausybės iš esmės sutaria dviejuose punktuose. 1. Italijos Jugoslavijos siena turėtų kiek galint būti etninė siena, t. y. ji turėtų skirti Italijos gyventojus nuo Jugoslavų gyventojų, kad į svetimą valdžią nepatektų didesni mažumų kiekiai, 2. šias etnines sienas nustatant turėtų būti atsižvelgiama į ginčijamos srities gyventojų nusistatymą. Jugoslavija savo nuomonės nepareiškė dėl pastarojo Italijos siūlymo.

Jugoslavijos atstovas puolė 4 didžiųjų valstybių siūlymus ta dalimi, pagal kurią Goerzo miestą teikiama palikti Italijai. Jis pareiškė, kad Jugoslavija turi etninę ir istorinę teisę į Goerzą, kuris sudaro didelės slovėnų srities verslo ir ūkio centrą.

Čekoslovakijos atstovas pasiūlė Goerzo klausimui spręsti sudaryti tokią pat pakomisę, kaip ir Triestui.

Juridinė komisija atmetė 14 balsų prieš 2 Australijos siūlymą steigti tribunolą žmonių teisėms saugoti buvusiose priešo valstybėse. Nutarta, kad šis klausimas išeina iš kongreso kompetencijos ribų ir esąs Jungtinių Tautų dalykas.

Prancūzija įteikė kongresui savo reparacijų pretenzijas, kurių priskaityta 587,5 mil. svarų. Bet nėra jokio pagrindo manyti, kad ji visos tos sumos ir reikalaus iš Italijos.

SUPAŽINDINS SU JT

Londonas. Britų draugija Jungtinėms Tautoms remti sudarė komisiją, kuriai pavesta visuomenę plačiai supažindinti su Jungtinių Tautų tikslais ir uždaviniais. Draugijos nuomone didžiausias pavojus Jungtinėms Tautoms esąs masių abejingumas ir nesidomėjimas politiniais įvykiais.

UNRROS ĮPĖDINĖ

Naujorkas. JT pasaulinė ūkio taryba svarstė organizacijos steigimą, kuri vėliausiai 1947 m. sausio mėn. pradėtų rūpintis tremtiniais. Tuos tremtinius, kurie ligi šiol buvo aprūpinami Unrros, šelpti pasiims tarptautinė pabėgėlių komisija.

Londone įsteigta pasaulinės ūkio tarybos komisija nukentėjusiems kraštams, kuriai numatomas karo sunaikintų kraštų atstatymo uždavinys.

Ir ši veiklos sritis priklausė Unrrai. Komisija išgvildens Anglijos, Amerikos ir Lenkijos įteiktą siūlymą steigti ūkio komisiją Europos reikalams.

Šiuo metu laisva komisija Kopenhagoje tiria metodus, kaip vykdyti pagalbą nukentėjusioms sritims, Unrros veiklai pasibaigus. Tuo klausimu siūlymus įteikė Anglijos,

La Guardia tremtinių reikalu

Naujorkas. Unrros vyriausias direktorius La Guardia savo kalboje, pasakytoje JT ūkinės tarybos posėdyje, pabrėžė apie būtiną reikalą milijonui tremtinių Europoj sudaryti normalias gyvenimo sąlygas. Kiekviena valstybė, neišskiriant nei JAV, turi pasisakyti, kiek ji gali primti tremtinių į savąjį kraštą. Vien tik draugiškumo demonstracijomis šios problemos išspręsti negalima. Toliau jis nurodė, kad šio klausimo greitam sprendimui trukdo tai, kad perdaug atskirų įstaigų rūpinasi šiuo reikalu. Dėl to yra būtina sudaryti laikiną komisiją numatomo suorganizuoti tarptautinio biūro pabėgėlių reikalams. Savo kalboje La Guardia taip pat nurodė, kad kelionės metu per Europą jis turėjo konstatuoti, kad daugumas ir aukštų karinės vadovybės asmenų apie tremtinių problemos išsprendimą turi susidarę tokias pažiūras, kurios jį labai nustebino. Lenkų ir jugoslavų ryšio karininkai prie tremtinių stovyklų yra visiškai šioms pareigoms netikę. Negalima reikalauti, kad šie karininkai sugebėtų prikalbinti savo tautiečius grįžti namo, jeigu jie patys nenori ten sugrįžti.

Ankstyvesniame posėdyje Jugoslavija ir Čekoslovakija prašė ūkinės tarybos pasirūpinti jų tremtinių grąžinimu, kurie yra, būk tai, amerikiečių zonoje sulaikomi.

AIŠKINAMA BENDRADARBIAVIMO SĄVOKA

Naujorkas. Saugumo taryboje anglų atstovas Aleksandras Cadoganas griežtai atmetė visus britų vyriausybei padarytus dėl laikysenos Graikijoje kaltinimus. D. Britanijos atstovas paprašė balso tuomet, kuomet, sovietų sąjungos atstovas Gromyko energingai parėmė Ukrainos skundą ir nurodė, kad britų karinių dalinių buvimas Graikijoje yra neteisėtas net ir tuo atveju, jeigu įvairios graikų vyriausybės prašytų anglų karinių dalinių pasilikti. Ukrainos skunde buvo tvirtinama, kad britų vyriausybė yra užgniaužusi bet kokią laisvę Graikijoje, graikų vyriausybei padeda persekioti tautines mažumas ir kursto Graikiją prieš jos kaimynus. Į šiuos visus tvirtinimus britų atstovas pareiškė, kad Gromyko šiuos tvirtinimus pateikė be jokios įrodomos medžiagos ir kad šio elgesio motyvų jis visiškai nesupranta. Britų atstovas toliau priminė Ukrainos atstovo tvirtinimą, kad didžiųjų bendradarbiavimas yra būtina taikos sąlyga. Jis toliau nurodė, kad negali būti jokios kalbos apie bendradarbiavimą jeigu didžiosios valstybės nebando kurių nors neaiškumų aiškintis pirmiau tarpusavyje, bet iš karto kaip skundą perduoda viešoms tarptautinėms įstaigoms.

Sovietų nusivylimas Austrija

Londonas. Anglijos radijo tarnybos Austrijai politinis komentatorius, kalbėdamas Austrijos reikalu, palietė Sovietų nusivylimą Austrija. Šis nusivylimas kilęs po to, kai jų sudaryta Austrijos provizorinė vyriausybė su Dr. Renneriu priekyje pasuko vakarų orientacijos kryptimi, o austrų tauta per balsavimą parodė savo prieškomunistinį nusistatymą, kurio jokios propagandinės, Maskvos remiamos, komunistų priemonės nepajėgia atsverti. Dėl to nusivylimo sovietai vengia sudaryti taikos sutartį su Austrija, stengdamiesi kiek galima ilgiau pratęsti krašto trečdalio okupaciją ir pasisavinti Austrijos turtą tariamojo vokiečių turto nusavinimo pretekstu, tuo norėdami kompensuoti savo politinį pralaimėjimą karinio ir ūkinio spaudimo priemonėmis.

IR AMERIKA NEIMS REPARACIJŲ IŠ ITALIJOS

D. Britanijos pavyzdžiu sekdamos Jungtinės valstybės atsisakė nuo reparacijų iš Italijos. Amerikos atstovas pabrėžė, kad po karo paliaubų JAV Italijai suteikusios 1 milijardo dolerių pašalpą. Mes nenorime, pareiškė jis, kad mūsų pašalpos per Italiją tik pereitu, o reparacijų pavidalu būtų išmokamos kitiems kraštams.

Italijos ambasadorius Vašingtone pripažino Italijos skolą ir įsipareigojimus JAV atžvilgiu. Visos reparacijos, kurias galima iš Italijos išspausti, turėtų neprašokti 50—70 mil. svarų sterlingų. Ši suma esanti maksimumas, ko iš Italijos galima tikėtis. Reparacijos turėtų būti temokamos tokiems kraštams, kurie yra tiesiogiai nuo Italijos nukentėję.

Mažųjų tautų brolystė

Europoje tėra tik kelios didelės tautos, kurios amžių eigje siekė viešpatavimo. Šiandieną ir jų skaičius sumažėjo iki dviejų rivalių: angliškos karūnos ir sovietinio piautuvo. Visos kitos Europos tautos, kai kurios iš jų ir didelės, pasidarė politiškai silpnos. Apskritai, Europos politinis svoris kas kart vis mažta ir vis labiau persikelia už jūrų marių, į JAV. Europos didiesiems tai yra siaubi baimė, bet mums mažiukams tėra tik išganymas, nes tikros laisvės idėjos mums plaukia iš Amerikos.

Kol saulė patekės, rasa ir akis išės — sako mūsų priežodis. Kol laisvė atplauks — vergija, teroras mažąsias tautas išnaikins — grąso mums žiauri realybė. Hitleris buvo mažųjų tautų grobimo ir naikinimo strategas. Jis negriebė iš karto kelių tautų, bet jis griebė mažąsias tautas po vieną, ar net atskiromis dalimis. Pirma krito sudetai, paskui Austrija, paskui Klaipėda, paskui Lenkija. Pirma šaudė žydus, paskui lenkus, paskui lietuvius. Jis žinojo, kad negalima visų iš karto okupuoti ir iššaudyti. Dabar jo pėdomis eina kiti diktatūrininkai, Europos tautų „išlaisvintojai", „gerovės nešėjai", kurie tuo pačiu metodu glemžia ir naikina mažąsias tautas. Pirma išnaikins Estiją, paskui Latviją, paskui Lietuvą, paskui Balkanų tautas, Lenkiją, o paskui ateis eilė, jei pasiseks, ir Portugalijai.

Šitame modernaus tautų naikinimo procese yra kaltas ne tik naikintojas, bet ir naikinamieji. Jie kalti dėl to, kad jie, turėdami tuos pačius pavojus, interesus ir tikslus, gyvena pagal avių psichologiją, dreba iš baimės dėl savo kailio, leidžiasi po vieną pagriebiami ir nukerpami. Jie elgiasi it tie gyvuliai, kurie silpnesni išstūmia į priekį, kad jį vilkas suėstų. Tai yra žemo zoologizmo iššdava, kur nėra dar bendros tautų sąmonės, kad prieš didelį priešą galima mažiesiems atsispirti tik bendromis jėgomis. O, žiūrėkite, jeigu Europoje susijungtų bendram reikalui visos mažosios tautos, tai jos sudarytų stipriausią ne tik moralinę bet ir fizinę pajėgą; kuri galėtų ir didelei meškai dantis ne tik atsipinti, bet ir išlaužti. Tik visa tragedija, kad mažosios tautos, kaip ir didžiosios, viena su kita pešasi, rivalizuojasi, viena kitai pavydi, siekia užgrobti, svajoja apie imperalizmą, nors pačios jau yra kitų pavergtos ir baigiamos naikinti. Du dideli karai dar mažųjų Europos tautų nepamokė, kad reikia vieną kartą mesti visas utopijas apie imperializmą, apie plačias sienas, apie kitų tautų pavergimą, o yra atėjęs metas labai rimtai susirūpinti Europos kultūros iššaugojimu, savo tautos egzistencijos išlaikymu ir savo kultūrinės misijos atlikimu.

Kaip mažosios tautos yra apkvaišusios savo egoizme, rodo mums jų laikymasis kitų mažųjų tautų atžvilgiu. Štai švedai, jų vyriausybė, bijodama sovietų represijų, išduoda mūsų žmones mirčiai. O kas laukia pačius švedus, jeigu juos didesnieji atiduos į tų pačių „išvaduotojų" rankas? Juk Karolio XII švedai nebeturi ir nebeturės, nes šimtmečius nekariavusioje tautoje didvyriai nebegimsta. Arba štai mūsų kaimynai, latviai, gudai, kurie išgyveno tą patį likimą, kaip ir mes, tačiau savo elgsena vis dar rodo nesolidarių žingsnių mūsų atžvilgiu. Mūsų tautos šventės proga, kurią nesididžiuoja atsilankyti JAV garbingi kariai ir oficialūs pareigūnai, latviai kai kur savo atsilankymu atsisako mūsų tautinę tradiciją pagerbti. Neseniai teko gauti gudų žurnalus, kur viename iš jų minimas Vytautas Didysis, kaip gudų kunigaikštis. Vokiečių okupacijos metu Vilniuje skaitėme Naidrinko Gudijos istoriją ir stebėjomės, kad istorikas drįso visus Lietuvos kunigaikščius sugudinti. Tačiau tai manėme, kad kokio vokiečio agento, gestapininko darbas. Šiandien, atrodo, kad yra daug gražaus laiko moksliškai pastudijuoti istoriją ir neskelbti nesamonių vien tautų gražaus sugyvenimo ir solidarumo vardan.

Bet viską pralenkia tai lenkų draugiškumo pastangos mūsų atžvilgiu. „Slowo-Polskie" 34/76 Nr. š. m. rugsėjo 1 d. yra išspausdintas vedamasis „Sprawa Litwy" Jame parodyta daug gerų norų Lietuvai, tačiau klausimas taip pastatytas, kad mes galime pajausti užkulisinių minčių. Straipsnyje nurodoma, kad Lietuva šiuo metu gyvena labai žiaurias okupacijos dienas, kad jai gresia pavojus išnykti iš žemės paviršiaus ir pabaigoje siūloma pasimelsti už mirštančią lietuvių tautą. Kitaip tariant, mus baido tautos žuvimu ir gieda Requiem aeternam. Tačiau, šitokia taktika yra panaši į Grušo aprasytą šeimą, kur seniui buvo padarytas karstas, bet jis vis nemirė. Žinoma, tam seniui žinoti, kad jam gyvam grabą padarė, buvo ne tik nemalonu, bet ir skaudu. Taip pat lenkai neįtikins nei vieno lietuvio, kad Lietuvos-Lenkijos unijos laikotarpis Lietuvai buvo auksinis amžius. Su šitokia ideologija lenkai negali priartinti mūsų tautos prie Lenkijos. Tik tada lenkai supras mūsų tautos tragediją, jos likimą, jos kovas ir tikslus, kada jie į mūsų valstybinę koncepciją žiūrės kaip tauta į kitą kaimyninę etnografinę tautą, kuri kovoja dėl valstybinio savarankumo, bet ne atskiro istorinio laikotarpio tokio pat okupacinio, kaip ir sovietų, akimis. Mes lenkams trokštame visiškos laisvės ir nepriklausomybės ir nereikalaujam misijos, kurios priešakyje būtų lietuvis, kaip Jogailos laikais, nes mums atrodo, kad gyventi praeities didybe ir nebegrįžtamais herbais, šiame atominiame amžiuje yra per daug naivu.

Ties šiais faktais ilgiau sustota todėl, kad norėta parodyti, jog mažosios tautos dar labiau nesupranta gyvenamojo momento rimtumo ir dabarties pavojaus. Ad. Mickevičiaus dvasia mylėti visas tautas, visas kartas, buvusias ir būsimas gimines tebėra dar svetima ir nesuprantama. Bet tikime, kad gyvenimas yra geriausias mokytojas ir kad jis įtikins, kad mažosios Europos tautos tegali išlikti tik brolškai gyvendamos, viena kitą remdamos, gelbėdamos, viena už kitą kovodamos, o ne kenkdamos, padėdamos didiesiems naikinti. Jei dar šiandieną yra mažųjų tautų taip galvojančių apie užvaldymą dar mažesnių tautų — tai didžiausia beprotybė, kuri veda visas mažąsias tautas į pražūtį. Tik visų mažųjų Europos tautų bendrystė, brolybė tegali išgelbėti ir tas mažąsias tautas, kurios šiandieną yra galingojo ryjamos. Tačiau didžiausia viltis yra nebe Europoje, egoizme ir brutalizme paskendusioje nuo karo tvaiko pamišusioje, bet tolimoje Amerikoje, JAV, iš kur turės ateiti pasaulinė tautų ir valstybių laisvės koncepcija ir visų tautų broliškumo ideja, paremta lygybės ir demokratijos principais.

Stp. Vykintas.

Tarybinėje spaudoje pasižvalgius

TEISYBĖ AKIS BADO...

Prieš mane guli bolševikinis Vilniaus laikraštis „Tiesa" Nr. 132, iš š. m. birželio mėn. 8 dienos.

Skaitau jo vedamąjį „Mokyklų egzaminai turi vykti reikiamame lygyje".

Ir pažiūrėkime kaip komunistų partijos oficiozas užgriebia Vilniaus gimnazijos abiturientę, kuri išleidžiamųjų egzaminų darbe drįso teisybę parašyti.

Čia patieksiu straipsnio citatas, kurios, man atrodo, komentarų nebebus reikalingos.

Iš čia pamatysime, ką okupantai laiko mokinio žinių tikruoju vaizdu ir kaip jiems teisybės žodžiai bado akis.

Straipsnyje pasisakoma, kad šiuo metu visose respublikos mokyklose vyksta egzaminai. Čia pat užgriebiamos ir egzaminų komisijos, kad esą jos netinkamai įvertinančios mokinių žinias ir statančios penketukus tiems mokiniams, kurie klaidingai supranta įvairius klausimus ir jų išsimokslinimas tebesąs buržuazinių samprotavimų įtakoje.

Kaip pavyzdys paimamas Vilniaus Salomėjos Neries vardo gimnazijos abiturientė, kurios rašto darbas įvertintas penketuku, bet jis kvepiąs visiškos buržuazijos nuodais.

Na, o dabar pažiūrėkime, kas tie „buržuaziniai nuodai". Pacituosiu pažodžiui straipsnio mintis ir pamatysime kuo toji abiturientė „nusikalto".

„Štai, pavyzdžiui, abiturientė rašo: „Kilo 1905 m. revoliucija. Lietuvos ji beveik nepalietė. Nerandame jos pėdsakų nei literatūroje. Gal tik viena Lazdynų Pelėda davė menką kūrinėlį „Klaida". Tiesa, didžiulę knygą parašė Dobilas — „Blūdą", tačiau jis apima ne visą Lietuvą, o tik nedidelį kaimelį.

„Čia kas teigimas — tai klaida ir klaida, kuri aiškiai rodo buržuazinės ideologijos įtaką." — Rašoma straipsnyje.

„Abiturientė, matyti nežino, kad ir Lazdynų Pelėdos ir Dobilo veikalai buvo iš esmės reakciniai, kontrevoliuciniai, ji nežino milžiniškos 1905 m. revoliucijos įtakos Lietuvos darbo žmonėms". — Užantspauduoja savo „nesugriaunamą" nuomonę straipsnio rašeiva apie šios abiturientės rašomąjį darbą.

Pasiskaitykime ir toliau apie kitą abiturientės rašomojo darbo vietą, iš kurios, jų akimis, ji dar didesnė „profanė" bolševikiniuose samprotavimuose.

„Arba štai, kita to paties darbo vieta: „Raudonajai Armijai užėmus Vilnių, Lietuva buvo paskelbta Tarybų Socialistine

(nukelta į 4 p.)

DAILĖ LITERATŪRA MOKSLAS

ERNST WIECHERT

Atsisveikinimas

Ištrauka iš lietuviams „šaktarpiu" ir kitais veikalais pažįstamo autoriaus knygos „Der Totenwald".

Johannes dar sykį nuėjo prie ąžuolo, po kuriuo jis taip dažnai stovėdavo. Tamsiame danguje jau kybojo žvaigždės, kaip visad šaltos ir tolimos. Į čia nesroveno paguoda iš anų tolimųjų pasaullų. Žmonių rankos čia mesdavo burtus, abuojos, ar jie krisdavo gyvenimui ar mirčiai.

Jam burtai lėmė gyventi, bet jis jautė, lyg neštųsi tolyn su savimi visų šitų tūkstančių likimą. Ne, jis neprasimušė „kaip akmuo". Visų tų kankinių kraujas įsisunkė į jo kraują ir padarė jį sunkiu, tamsiu su visomis jų kančiomis. Dar sunkesniu ir tamsesniu, negu jis buvo kadaise. Jis žinojo, jog niekados daugiau nebebus toks linksmas, kaip kartais jaunystėje, ar retkarčiais vėliau. Karą buvo galima pamiršti, ne visuomet, bet visai kartais. Tai buvo vyrų dalykas. Jie kovosi ne savo noru, ar iš neapykantos, bet vykdydami įsakymą iš aukščiau, stabo — dievaičio įsakymą, kurį jie vadindavo teisingumu, tauta, arba šiaip kokiu nors skambiu, bet nelabai įtikinančiu vardu. Jis buvo bjaurus — atžanga į primityviuosius laikus, jo tikslas buvo gyvų būtybių žudymas. Jis buvo daugelio daiktų tėvas ir daugumos grožis dingdavo, vos tik nuo jų nukrisdavo sugestijos žibėjimas. Bet gal ir buvo galima galvoti, jog jis yra reikalingas, kol tautos dar lenkdavosi tiems, kurie spręsdavo apie jo reikalingumą, neklausdami, kas juos tam įteisina.

Jo žaizdos užsitraukė, bet tai, kas įvyko čia, neužgijo. Virš to negalėtų užaugti jokia laiko, užmiršimo, ar abuojumo žolė. Tos žaizdos visad liktų atviros ir kiekviena dienos ir nakties raukšlė jas žeistų ir skaudintų. Nes kas įvyko čia, neįvyko tarp vyrų, kaip kare. Tai net neįvyko tarp ponų ir bernų, bet tik tarp budelių ir aukų. Tai neįvyko su kovotojo padorumu, nes čia nebuvo jokių kovotojų. Tebuvo tik iškilūnų kerštas ir skerdikų šiurkštumas. Tauta buvo lyg persijuota pro rėtį, ir pelai pavergė kviečius. Dievo vėjas tapo velnio vėju. Niekad jėgos nuogumas nebuvo begėdiškiau apkaišytas ir „Dievo paveikslas" niekšiškiau išgėdintas. Žaizdos, kurias išsinešė Johannes nebuvo tik jo paties, ne tik jo tautos žaizdos. Visa žmonija buvo išgėdinta, ir kas sakė jam, kad tai buvo įmanoma tik čia, jo tautoje, ir kitose „diktatūrose"? Laikas atkasė tautų pamatus ir iš gilumos išsiveržė dvokiantys šaltiniai. Bet niekas nežinojo, kaip toli jie šakojasi po žeme, ir kas atsitiktų su kitomis tautomis, jei būtų atkasti jų pamatai. Dievas ateispindėjo drumstuose šaltiniuose, ir nuo tos vietos žmonės nueidavo, kaip nuo raupsuoto lauko, net kojų padams degant nuo ligos nuodų.

Ir visa tai reikėjo pamiršti, kaip pamirštamos ligos? Vienąsyk šydas buvo nutrauktas nuo paskutiniųjų daiktų ir Johannes pažvelgė į Atskleistą Būtį. „Kas pamatys Jehovą, mirs", rašė Biblija. Bet jei ir šis veidas buvo Jehovos, tada buvo geriau išnaikinti jo vardą ir jo vieton pastatyti paprastesnį vardą be pažadų, be spindėjimo, be meilės, žmogišką vardą, arba žvėries vardą iš Apreiškimo.

Ir taip jis ėjo tolyn stovyklos gatvėmis: visur jį lydėjo mojavimai, iš pasalų, beveik vien tik akimis. „Sudievu! Sudievu!" šaukė Dostojevskio „Mirusiųjų namo" kaliniai, bet čia jie negalėjo šaukti „Sudievu". Dievas juos apleido ir mirė. „Nepamiršk mūsų!" šaukė jie negirdimai. „Galvok apie mus! Padėk mums! Nepamiršk mūsų!" Ne, jis niekad nepamirš jų. Vertė A. L.

Niekuomet nesvyrinėti

(„Minties" bendradarbio pasikalbėjimas su Vydūnu)

1. Tamsta, esą, parašęs buvęs paliktas Daimonams, tad būtų įdomų Jūsų paskutiniųjų metų Odisėją pažinti

Atsakymas: Esu didoką raštą sukūręs apie visą savo gyvenimą nuo pat užgimimo. Dar jis turi būti papildomas ir pataisomas. Tuo tarpu jį skaito Ant. Krausas Detmolde. Leidau jam iš to rašto šiuo tuo pasinaudoti.

Parašiau ir dar kitą raštą po antrašte: Karai. Ką jie žmonijai reiškia. To II-o didesniojoje dalyje aiškinau, ką karas man asmeniškai reiškė, primindamas visokias savo patirtis. Rašiau tai prašytas Fausto Kiršos. Jam ir įteikiau naująjį užbrėžimą.

Daug tekt apie tai parašyt, ką aš patyriau. Užimtų tai tūlas dienas, o jos man dar visa — kam reikalingos.

Iš amerikiečių moterų lyrikos

Hilda Conkling

K A L V O S

Kalvos kažinkur keliauja;
Daug laiko joms nubėgo kelyje...
Jos dunksо, lyg kupranugariai eilėje,
Tik žingsniai jų pakyla daug lėčiau.
Saulėlydžių metu jos dėvi šilko drabužius,
Dienų dienom — sidabro beržus,
Sunkias uolas, medžius, lapus iš aukso
Sunkiose šakose, pakol ateina skausmas...
Beržai, kaip sidabro našta sunki pakylėjimui,
Jų kojas nelaisves apraizgo žolė vešli...
Jos nenuėjo toli,
Kada aš jas stebėjau.

Alice Corbin

S U K L U S I M A S

Praeinančių žingsnių šlamėjimas
Prerijoj —
Ar tai dievai, ar žmonės
Išnyra iš tylos?

Vertė A. L.

---

2. Ką nauja esate sukūręs ir kokios yra pagrindinės tų naujų raštų idėjos?

Atsakymas: Rašiau: 1. Daimonams paliktas. Visdėlto...; 2. Tauresnio žmoniškumo užtekėjimas (kada karų nebebus); 3. Gyvybė, Gyvenimo dėsniai ir žmogus; 4. Tikybiško žmogaus atsiminimai ir svarstymai; 5. Aiščių tikyba (dar neužbaigta).

Rašiau ir vokiškai: 1. Die grosse Frage im gegenwaertigen Menschheitserlebnis (Didysis klausimas dabartiniame žmogaus patyrime); 2. Die Religion in Jahrtausenden der Menschheitsgeschichte (Tikyba tūkstantmečiais žmonijos gyvenime); 3 Den Daemonen ueberlassen. Dennoch . . . (Daimonams paliktas. Visdėlto . . .); (Ten tik įžangoj kalbu apie save, toliau, kaip žmonija daimonų paprastai užninkama); 4. Leben, Lebensgesetze und der Mensch (Gyvybė, Gyvenimo dėsniai ir žmogus); 5. Die Religion der Aisten (Aiščių Tikyba). — Ir užbrėžiau ypat. lietuviškai dar kelis mažus raštelius apie Žmogaus Palaukimą ir kt.

Pagrindinės idėjas reikėtų nuvokti iš antraščių. Nelengva jas trumpai paaiškinti. Bet paminėsiu, kad aš žvelgiu į visus vyksmus, į tai, kas iš pavienių žmonių reiškiasi, neaprėpiamo Slėpinio Šalies. Atskiros vienetos man atrodo kaip Jo apsireiškimui priemonė.

3. Kokius darbus esate užbrėžęs atlikti ateityje?

Atsakymas: Apie tai nemėgstu iš anksto kalbėti. Yra žinoma, kad susikaupiančiosios jėgos tada vėl išsklysta, jeigu nėra pilno pribrendimo paséka. Dažnai tai ir mano yra patirta. Tik apie menkos reikšmės dalykus galima kalbėti, kad jie pasirodo apsvarstytiniais.

4. Ar Lietuvos Valstybei nušvis nauja aušros gadynė?

Atsakymas: Tam tikėjimą gyvina, patiriant kaip Lietuviai, gyvendami svetimuose kraštuose tarp svetimų žmonių pasistengia savo veikimu ir elgesiu kiek galint ryškinti kilnų, taurų žmoniškumą. Bet reikia ir vis tvirtinies tikėjimą, kad taip dar bus. Niekuomet nesvyrinėti. Prisiminkime vis iš naują, kad žmogaus esmė yra visai nuostabai galingas kūrybos veiksnys ir kad ta kūryba siekia visur dauginti galimumus žmoniškėjimui ir kiekvieną žmogų veikia, kad tam taptų vis galingesniu. Senovėje buvo tiesiog tvirtinama, kad žmonės yra dievaičiai (Ps. 82, 6 ir Ev. Jono 10, 35).

5. Jūsų linkėjimai ir troškimai mūsų Tremtiai?

Atsakymas: Vyriausiai linkiu, kad visa savo laikysena svetimoj šalyje pasisektų pareikšti tikrai gerbtiną žmoniškumą ir taip lyg laimėtų sau visų kitų žmonių gerus linkėjimus. Todėl reikės kiek galint stiprinti savo kantrumą, savo, kitų žmonių ypatingumo pakentimą, tarp savęs vis išlaikyti santaiką. Nereikėtų nusiminti,

(nukelta į 4 p.)

PABALTIJO TAUTŲ SPORTO ŠVENTĖ AUGSBURGE

1946 m. rugsėjo 20—22 d.

Pabaltijo tautų sporto šventei ruošti organizacinis komitetas, rugsėjo 2 d. bendrame posėdyje nustatė šiokią programą:

Rugsėjo 20 d.

9—12 val. tinklinis (vyrų): lietuviai—latviai.
2. tinklinis (mot.): latvės — lietuvės.
3. krepšinis (vyr.): estai — latviai.
13,30 val. Paradas.
14,00 val, sporto šventės atidarymas
14,45 lengvoji atletika:
1. bėgimas 60 m (mot.),
2. bėgimas 400 m (vyr.),
3. šuolis su kartimi,
4. šuolis į aukštį (mot.),
5. diskas (vyr.).
16,30 val. Futbolas: estai — latviai.
19,30 boksas: latviai — estai.

Rugsėjo 21 d.

9 — 12 val. tinklinis (vyr.): lietuviai — estai,
tinklinis (mot.): estės — latvės,
krepšinis (vyr.) latviai — lietuviai.
14,30 val. Lengvoji atletika:
1. bėgim. 100 m. (vyr.),
2. bėgim. 1500 m (vyr.),
3. šuolis į tolį (mot.)
4. šuolis į aukštį (vyr.),
5. rutulys (vyr.),
6. rutulys, (mot.)
16 val. futbolas: estai — lietuviai,
19.30 val. boksas: lietuviai — estai.

Rugsėjo 22 d.

9—12 val. tinklinis (vyr.): latviai — estai,
tinklinis (mot.): estės lietuvės,
krepšinis (vyr.): lietuviai — estai.
13,30 val. Lengvoji atletika:
1. bėgimas 110 m (barj.),
2. bėgimas 3000 m (barj.)
3. ietis (vyr.),
4. šuolis į tolį (vyr.),
5. estafetė 4x100 (vyr.),
6. estafetė 4x60 (mot.),
14,30 val. Futbolas: latviai—lietuviai,
17,30 val. boksas: lietuviai — latviai.

Sporto varžybų laimėtojams atitinkami ženklai, dovanos bus įteikiamos varžyboms pasibaigus.

Įspėjame visus sporto vienetus ir atskirus sportininkus, kad į nurodytas programoje varžybas būtų atvykstama laiku, punktualiai.

Daugiau kaip 15 minučių pavėlavusieji vienetai (ekipos, komandos) ar pavieniai sportininkai nustoja teisės dalyvauti varžybose ir laikomi pralaimėjusiais.

Nors šachmatai ir tenisas bendroje programoje nefigūruoja, bet bus vykdomi lygiagrečiai.

Tenka patirti iš gaunamų telegramų, kad ne visi sportininkai laikraščiuose įdėtus pranešimus sporto šventės reikalu vienaip suprato. Atkreipiamas dėmesys visų sporto klubų ar kitokių sporto vienetų, kad tautybė sudaro tik vieną kovos žaidimo vienetą. Rungtynės vyks tarp tautybių (žiūr. programą).

Organ. lietuvių k-tas Pabaltijo tautų sporto šventei ruošti
„Dainavos" sporto klubas

Tarybinėje . . .

(atkelta iš 2 p.)

Respublika. Bet plačių darbo masių revoliucionieriai nepajėgė patraukti savo pusėn. Valstiečiai patikėjo gražiais buržuazijos pažadais, o proletariato tuo metu Lietuvoje beveik nebuvo. Taip nepavyko pirmasis mėginimas įvesti Lietuvoje socialistinę santvarką". — Tai antroji citata iš „nepriaugusios" prie socialistinės santvarkos abiturientės egzaminų rašomojo. Mintys yra šimtaprocentiniai tikros, bet pažiūrėkime kaip jos paveikia bolševikinius apaštalus ir kaip jie reaguoja į jas. Toliau straipsnyje rašoma:

„Kalba eina apie aštuonioliktuosius metus Lietuvoje. Abiturientė duoda visišką buržuazinių istorikų ano meto įvykių interpretaciją. Pasirodo, kad ji įsitikinusi, jog ne kaizeriniai grobikai savo durtuvais užgniaužė anuo metu Tarybų valdžią Lietuvoje, o pačios plačiosios masės nenorėjo tarybų valdžios. Kaip tik taip aiškina, iškraipydami faktus ir skleisdami melą, ir buržuaziniai nacionalistai.

„Toks signalas kelia didelį nerimą. Jis kalba iš vienos pusės apie neteisingą įvertinimą, apie tai, jog mokytojai nekreipia rimto dėmesio į rašomojo darbo turinį, jog jie nestato reikalavimų abiturientų darbui, jog jie nereikalauja iš abituriento, kad jis sugebėtų teisingai susigaudyti pagrindiniuose Lietuvos istorijos klausimuose. Toks įvertinimas, tačiau, be to, dar kelia nerimo dėl to, kaip iš viso dėstomi šioje mokykloje tokie dalykai, kaip Lietuvos istorija ir lietuvių literatūros istorija. Bent negali būti abejojimo, kad nei šios mokyklos mokytojų, nei vadovybės dėmesys nėra nukreiptas visu reikiamu aštrumu į kovą prieš buržuazinę nacionalistinę ideologiją, prieš jos įtakos likučius.

„Panašių dalykų yra ir iš kitų mokyklų. Šie signalai verčia su visu rimtumu susirūpinti egzaminais tiek švietimo Ministeriją bei jos organus vietose, tiek visuomenines organizacijas.

Egzaminai dar tebevyksta. Dar priešakyje galutinis jų įvertinimas. Ir Švietimo Ministerija, ir Vykdomųjų Komitetų Švietimo skyriai ir partinės organizacijos turi imtis visų priemonių, kad egzaminai vyktų reikiamame lygyje, kad jie prisidėtų prie tarybinio auklėjimo sustiprinimo mūsų mokyklose." — Taip baigiamas didelį „triukšmą" sukėlęs straipsnis. O mums jis tik tiek tepasako, kad Lietuvos žmonės tikrai supranta ir atskiria kur yra balta ir kur juoda.

P. Alšėnas

Niekuomet . . .

(atkelta iš 3 p.)

kad kartais ir užeitų vėl tamsūs beviltingumo debesys. Visu, kas vyksta, kas darosi, reiškiasi neatskirų asmenybių kokia galia, bet Kūrybos valia, kuri anais naudojasi kaip savo priemone patikrinti tam tikra prasme. Konuoširdžiau tremtija Kūrybos valiai atsiduos, tuo tikriau jos viltys pasidarys tikrove.

6. Ar ilgai pasaulis pasiliks po tarimosios taikos ženklu?

Atsakymas: Neseniai tikėjau, kad tai nebus ilgai. Bet patyriau, kaip labai visos tautos yra nusidėjusios prieš tauriųjų žmoniškumą, ir dabar matau, kad nelengva išsipainioti iš sukurtų negerumo painių. Matyt, kaip galią turinčiose tautose vis iš nauja sukyla nelabumai prieš viens kita. Bet ir jau drąsina tai, kad tūlos tautos deda visas pastangas žmoniją išgelbėti iš skaudžios padėties.

7. Kas užviešpataus Europą, ar Rytų ar Vakarų kultūra?

Atsakymas: Smaigiau žvelgiant, galima visur visa ko gero pastebėti. Tik reikalinga, kad tai vis daugiau atsiskleistų, ir visa, kas bloga ar gal net baisu, užviršytų. Žinomos yra pasaulio gyvenime neigiamos, tamsiosios galios ir teigiamosios, šviesiosios. Josios pasireiškia ne spaudimu, apkalimu, naikinimu, tautų išrovimu iš gimtojo krašto, bet laisvinimu visų žmoniškumo galių ir nuolatiniu jų žadinimu. O tam kiekvienas žmogus turi pasišvęsti.

Kartais rodosi, tarsi šių laikų baisumai dar neišsidūko visiškai, ir nepriėjo savo apraiškos prasmės, būtent, paskatint žmoniškumą savo nežmoniškumu. Žinoma, bet yra, kad neigiamos, naikinančios galios po tam tikra laiko ir išnyksta. Kurs tai žino, ne tiek dairosi, kas aplink jį darosi, bet rūpinasi savo kultūra, būtent, savo esmės išsigalėjimu esamame gyvenime.

PS. Vydūno stilius paliktas toks, koks buvo originale; tiktai vydūniškos kai kurios raidės pakeistos įprastinėmis.

STOVYKLOS TEATRAS

Šeštadienį, rugsėjo mėn. 14 d., 14 val. 30 min. stovyklos teatre įvyksta Augsburgo choro ir solistų koncertas. Dirigentas Jeronimas Kačinskas. Solistai Stasys Baranauskas — tenoras ir A. Paukštys — baritonas.

Bilietai parduodami teatro kasoje nuo penktadienio 10—12 val. ir 14—16 val.

NAUJAS AUTOBUSŲ TVARKARAŠTIS

Nuo rugsėjo 9 d. autobusas iš stovyklos į miestą išvyksta: 5.40, 7.30, 8.20, 9.00, 9.40, 10.20, 11.20, 12.15, 13.40, 14.20, 15.00, 16.00, 17.00, 17.45, 19.00, 20.00, 21.30; į stovyklą: 6.30, 7.50, 8.40, 9.20, 10.00, 10.40, 11.40, 13.15, 14.00, 14.40, 15.30, 16.30, 17.20, 18.00, 19.30, 20.30, 22.30.

Mintis

Thought • Lithuanian Daily Newspaper • Permitted by UNRRA Team 155 • Atsakingasis redaktorius ir leidėjas J. Vasaitis • Eina kasdien be šventadienių • Memmingenas, Airport, Baltic Camp • Prenumerata mėn. 10 RM • Atskiras numeris 40 pf. • Konto: Volksbank Memmingen e. G. m. b. H. Memmingen (Bayern) Nr. 9149 • Spausdina Druckerei- und Verlagsgenossenschaft e. G. m. b H., Memmingen (Bayern).